

Romantiek voor kleine pianohanden

West-Europese Kinderalbums uit de negentiende en begin twintigste eeuw

Olga de Kort

Zoals Russische kinderalbums vanaf de publicatie van het Tsjajkovski's *Kinderalbum* in de schaduw van deze klassieke cyclus kwamen te staan, zo werd elk kinderalbum van Duitse, Nederlandse of Engelse componisten onvermijdelijk door hun tijdgenoten met de kinderalbums van Robert Schumann vergeleken. Bijna tweehonderd jaar na het verschijnen van *Kinderszenen* en *Album für die Jugend* gelden Schumanns meesterwerken nog steeds als maatstaf voor een kinderalbum. Een structurele didactische opbouw en programmatische inhoud, klassieke vormen en moderne maar bij voorkeur diatonische muziktaal, expressieve kanten en emotionele diepten - de eisen waaraan een succesvol kinderalbum moet voldoen zijn niet zo gemakkelijk te verenigen in een cyclus van zes tot twaalf korte stukken. Dat maakt pianoalbums voor kinderen zo verschillend en tegelijkertijd zo herkenbaar in hun poging een speciale romantische kinderwereld te creëren.

In de schaduw van Schumann

Vóór Robert Schumann bestond kinderrepertoire voornamelijk uit instructieve sonatines, etudes, variaties en dansen die alleen vanuit technisch oogpunt voor jonge pianisten geschikt waren. De kinderalbums van Schumann vielen op door hun bijzondere didactische kwaliteiten en een ongewone combinatie van de 'volwassen' lyriek en de programmatische inhoud die onopvallend maar doelgericht de beleving van een compositie intenser maakte. Behalve zijn twee klassiek geworden *Kinderszenen*, opus 15 (1838) en *Album für die Jugend*, opus 68 (1848), schreef Schumann *12 Klavierstücke für kleine und große Kinder*, opus 85 en *Kinderbal*, opus 130. Het *Album für die Jugend* bleef zijn favoriet. In een brief aan Carl Reinecke gaf hij toe hoezeer hij aan dit album gehecht was. Hierin zag hij als het ware een weerspiegeling van zijn eigen gezinsleven, en hiermee probeerde hij een weerklank aan "dromen over toekomst, het voorgevoel van wat komen gaat en gedachten over de toekomst van jongeren" te vinden. Het verschil met *Kinderszenen* lag voor de componist dan ook in het karakter van de dromen en herinneringen. *Kinderszenen* was een "herinnering van een oudere voor ouderen", terwijl *Album für die Jugend* (voor Schumann was het een 'Kerstalbum') veel meer van "dromen over toekomst" uitging.

In navolging van Schumann begonnen componisten hun kinderalbums te baseren op het contrast tussen een serieuze pedagogische boodschap en luchtigheid van spel. De titels van de speelstukken richtten zich op de emotionele wereld van kinderen en benadrukten het contrast tussen het geregelde leven binnenshuis en de vrij ademende natuur. Terwijl etudes en sonates gericht bleven op de ontwikkeling van technische vaardigheden en het 'kweken' van jonge virtuozen, vormden de kinderalbums gedurende bijna een eeuw een bolwerk van romantische

---

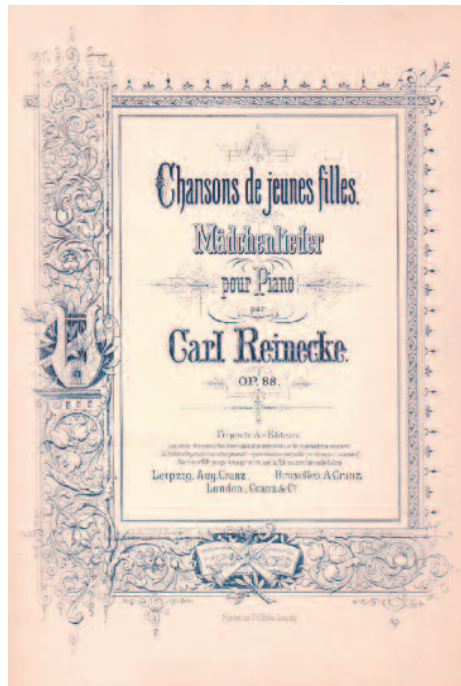
---

muziek en salonmuziek die in dit genre als vanzelfsprekend werden ervaren. Het doel van kinderstukken was het opvoeden van in muzikaal opzicht goed ontwikkelde luisteraars en gevoelige spelers die de schoonheid van de natuur waardeerden en konden genieten van vogelgezang, eenvoudige liederen en dansen. Voor elk stuk zochten de componisten naar bijpassende klankkeuren en klankeffecten. Alles kwam in dienst te staan van een ‘Tonbild’ en van klassieke eenvoud in vorm en taal.

‘Lyrische Tonbilder’ uit Duitsland

Voor klassieke voorbeelden van pianominiaturen voor kinderen zoals ze ook door Schumann zijn bedacht, moeten pianodocenten bij Duitse componisten zijn. Helaas dateren de laatste uitgaven van het ooit populaire *Album für die Jugend*, opus 216 van Fritz Spindler (1817-1905) of *Album für die Jugend*, opus 80 (1862) van Albert Loeschhorn (1819-1905) uit de vorige eeuw en zijn daarom niet zo gemakkelijk verkrijgbaar. Zelfs bij Theodor Kirchner en Carl Reinecke moeten pianodocenten genoeg nemen met oude bundels uit vergeelde stapels met niet meer gespeelde muziek van oma’s en tantes, als ze tenminste nog niet in dozen zijn afgevoerd naar tweedehands boekwinkeltjes of rommelmarkten.

Met veel geluk kan men nog een heel bijzonder album van **Carl Reinecke** (1824-1910) uit 1865 tegenkomen. Het is geen abstract kinder- of jeugdalbum met universele thema’s uit een onbezorgde kinderdag. Nee, de doelgroep is heel duidelijk genoemd in de titel: *Mädchenlieder* voor piano, opus 88. Dit ‘meisjesalbum’ bestaat uit elf lyrische stukken die een behoorlijk technisch niveau van de jongedames eisen. De titels zijn rond-uit ‘vrouwelijk’, zacht en rustgevend. Er is geen plaats voor marsen en wedstrijden, het album wordt geopend met een vrolijke *Rundgesang im Mai* en afgesloten met het feestelijke *Brautlied*. Dit laatste is bedoeld als afscheid van de onbezorgde meisjesdagen, wat extra benadrukt wordt door een gedicht van Paul Heyse: “*Welch’ ein Scheiden ist seliger als ein Scheiden von Mädchentagen, Welch’s ein Klagen ist fröhlicher als in Myrthen und Veilchen klagen?*” Het naderende afscheid wordt voorbereid door de overige negen stukken, die een en al dromen en contemplatie zijn (*Träumen und Sinnen, Am Abend, Warnung, Thränen, Abendgebet*). Het aandeel van liederen en dansen blijft beperkt tot *Tanzlied* en *Liebeslied*. De vrolijke en onbezorgde stemming van Reineckes album is vooral te danken aan twee ‘en plein air’ sfeerbeelden *Im Grünen* (in *Allegro Vivace*) en *Am Quell* (in *Allegretto Vivace*).

Im Grünen.

Allegro vivace. ♩ = 176. C. Reinecke. Op. 88. Heft II.

PIANO. *f marcato*

Carl Reinecke – Im Grünen, openingsmaten.

De gevoelige en melodieuze *Mädchenlieder*, die nog steeds interessant zijn voor moderne maar in hart en ziel toch romantische meisjes, zijn duidelijk bedoeld voor piano-onderwijs. Op het moment van schrijven werkte Reinecke al vijf jaar als docent compositie en piano aan het Conservatorium van Leipzig. Met zijn 35 jaar docentenervaring en beroemde leerlingen zoals Ferruccio Busoni, Niels Gade, Edvard Grieg, Isaac Albéniz, Léos Janáček en de Nederlanders Cornelis Dopfer, Leander Schlegel en Julius Röntgen, gold hij als een van de belangrijkste pianoleraren van zijn tijd.

Als overtuigd romanticus bleef Reinecke zijn leven lang trouw aan zijn muzikale idealen. Hij heeft alles en iedereen meegemaakt, van de bloeitijd van de salonmuziek tot en met de Liszt-rage, maar zijn wereld was die van Schumann, Chopin en Brahms. Naar deze nostalgische wereld van *Weihnachtsabend*, *Ein Tänzchen* en *Freudiges Schaffen* brengt hij pianisten terug met het album *Aus der Jugendzeit*, opus 106 (1890). *Ein Neues Notenbuch für Kleine Leute (30 Leichte Klavierstückchen)*, opus 107 heeft een gevarieerde inhoud met dansen, wiegenliederen, marsen en gebeden. De nostalgische herinneringen aan de tijd *Ohne Sorgen* klinken in de 15 stukjes van *Grüsse an die Jugend*, opus 236 (1898).

Tussen 288 opusnummers van Carl Reinecke bevinden zich verrassend veel composities voor kinderen: sonatines, 'lichte pianostukken', tientallen kinderliederen, een kinderopera *Glückskind und Pechvogel*, opus 177 (1883) en zelfs een Kindersymfonie voor piano, strijkers en kinderinstrumenten, opus 239 (1897). Zijn ideeën over productief studeren en suggesties voor jonge musici over interpretatie heeft de onvermoeibare Reinecke in 1890 samengevat in het boekje *Rathschläge und Winke für die musikalische Jugend*.

Reineckes collega **Theodor Kirchner** (1803–1903), een pianoromanticus pur sang, gaf les in Leipzig en Dresden en werkte jarenlang als organist in Zwitserland. Hij was een man van weinig woorden en had zelfs als componist een voorkeur voor pianominiaturen. Zijn *Neue Kinderszenen*, opus 55 (1888) is een caleidoscoop van 25 sfeerstukken van steeds één pagina lang. Kirchner bekommerde zich niet om titels of programmatische teksten zodat iedere speler zijn eigen invulling aan *Kinderszenen* kon geven. Veertien werkes staan in C, maar dat maakt de pianocycclus geenszins saai of eentonig. Het is vrolijk en romantisch album, met uitdagende composities vol toevallige voortekens, triolen, kwintolen en syncopen, die bovendien voorzien zijn met uitgewerkt pedaal en gedetailleerde dynamische aanwijzingen. Met *Neue Kinderszenen* componeerde Theodor Kirchner ook technisch gezien een caleidoscoop aan oefeningen in alle spelmanieren.

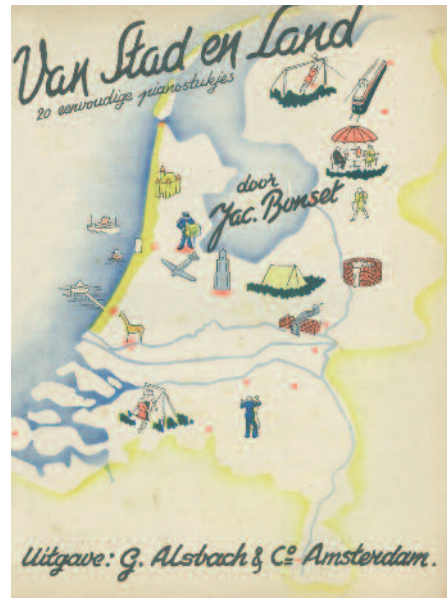

Muziek van eigen bodem: de vergeten Nederlandse kinderalbums

Een van de vergeten juweeltjes ‘van eigen bodem’ is het bundeltje *Aus dem Familienleben*, opus 5 (1872) van **Carl Krill**. De zeven programmatische ‘Tonbilder’, die net als Schumanns *Kinderszenen* niet direct gedacht zijn als kinderstukken, schilderen een dag uit het leven van een gezin. De korte begeleidende teksten en sprekende titels helpen de spelers om zich de alledaagse gebeurtenissen uit het album levendig voor te kunnen stellen, van zonsopgang (*Der Mutter Morgengebet*) en drukte in de kinderkamer (*Soldatenmarsch der Knaben, Tummeltanz der kleinen Mädchen, Mütterchens Märchen Erzählung*) tot het eind van de dag (*Abendgebet, Gute Nacht*). De moeilijkheidsgraad van deze weinig virtueuze, maar vooral lyrische stukken is niet te hoog. Met zijn *Familienleben* componeerde de ‘vereerder der moderner richting’ Carl Krill’ een album dat thematisch en muzikaal nauw bij de kinder- en jeugdalbums van Schumann aansluit.

Jacobus Bonset (1880-1959), compositieerling van Bernard Zweers en organist van de Amsterdamse Ronde Lutherse en Oude Evangelische Lutherse Kerk, wordt in het Nederlandse muziekleven vooral herinnerd door zijn muziek voor orgel, beiaard en harmonium. Dat hij ook een interessant oeuvre aan kindermuziek achtergelaten heeft, is veel minder bekend. Naast suites voor jeugdorkesten schreef hij drie Kinder-Operettes ‘voor meisjes en jongens van 12 tot 18 jaar’ op teksten van ‘Mevrouw N. Hopman-Kwast’: *Prinses Eezelsvel*, opus 14 (1904), *Sprookjestranen* (1905) en *Goudsterretje*, opus 8. De *Rondedans* uit deze laatste operette heeft hij later als pianostuk gepubliceerd. Tot zijn pianomuziek voor

kinderen behoren bewerkingen van Sinterklaas- en Kerstliederen (*Decemberklanken. Kleine suite*, opus 133), dansen (*Sylphentanz – Quintenreigen*, opus 10, *Jeunesse dorée. Valse lente*, opus 14) en *St. Nicolaas-suite*, opus 167 (1900).

Het eenvoudigste van Bonsets pianoalbums voor beginners is het in Nederland bijna niet meer verkrijgbare bundeltje *Voor de Kleintjes. 24 zeer gemakkelijke pianostukjes*, opus 156. Er zijn slechts drie exemplaren van de Schotts uitgave uit 1937 in de bibliotheken van Ierland en de Verenigde Staten te vinden. Volgens beschrijving van Bibliotheeknet heeft een album een opvallende omslag met ‘Dutch people looking at a sign’. Een klein maar karakteristiek detail aangezien Bonset het graag dicht bij huis hield zodat zijn kinderalbums in de belevingswereld van Nederlandse kinderen pasten. Een stuk over bloemenvelden in de Bollenstreek zou waarschijnlijk nooit in een Duits kinderalbum terechtkomen, maar bij Bonset is het volkomen op zijn plaats. Hij maakte twee albums gewijd aan de Hollandse geschiedenis met sprekende titels *Hollandsche Paneeltjes*, opus 114 (1925)

en *Oud Holland* opus 158 (1937). Het laatste album is vrij eenvoudig en werd door zijn Amsterdamse uitgever Alsbach voor leerlingen van de toenmalige tweede trap geschikt gevonden. De twaalf speelstukjes kunnen voor muziekillustraties bij schilderijen van oude meesters doorgaan: *Bij de stadspoort, Het vendel trekt op, De herberg, De klepperman, Rommelpot, Ijsvermaak*. De ‘instructieve stukjes’ van *Paneeltjes* zijn opgedragen aan Bonsets zoon Jacques en vormen al een iets grotere uitdaging (volgens de uitgever zelfs goed voor de vierde trap). Jonge spelers maken een muzikale reis langs bekende Hollandse plaatsen en doen *Het Gooi, De hoofdstad, De Alkmaarsche kaasmarkt, De Zaaansche molens, Volendam en Marken, De bloemenvelden* en *De Haarlemsche St. Bavo* aan. Op het programma staan ook *Zeiltochtje, Boerenbruiloft* en *Ijsfeest*.

Heel interessant is Bonsets tweedelige album *Van Stad en Land* met 20 eenvoudige pianostukjes (1941). Het eerste deel bevat relatief weinig stadstaferelen. De composities die aan de drukte en beweging van de stad herinneren zijn actieve, motorische, energieke *Op de speelplaats, Op den schommel, De orgelman, Op het vliegtterrein*. Het landelijke leven is veel overzichtelijker en lommerrijker en bestaat uit *Kampeeren, Duinwandeling* of *Bootocht*. In het tweede deel is de stad vertegenwoordigd met de volledig in bassleutel genoteerde *Dom*, vol stevige beiaardklanken en krachtige echo's. *In de diergaarde* zingen vrolijke vogeltjes en schreeuwt een kaketoetoe. De krijsende (in 32-sten, in *Allegro accelerando*) apen springen rond en hier en daar loopt een langzame ‘bassleutel’-olifant. Grappig is *Met de elektrische*, dat de beweging van een tram nabootst en zelfs van een echte, een maat plus een *fermate* durende ‘halte’ voorzien is. *Op de dansles* leren jonge pianisten ‘kleine shimmy’ dansen, wat weer bijzonder geschikt is voor *staccato*- en syncopen-oefeningen. *Op het voetbalveld* geeft Bonset zelfs de juiste momenten van ‘de aftrap’ en ‘goal’ aan door accentjes bij noten (en nog extra begeleidende tekst) te plaatsen. Het snelle chromatische secondenloopje, dat ideaal is voor het oefenen van 3-2-3-2-1-3-1-3 vingerzetting, komt van pas als ‘*de bal over 't veld rolt*’. *Bij den waterval* heerst een rustige stilte, slechts verstoord door het kabbelende – in triolen – water. Hier en in het stuk *Echo* komt veelvoudig pedaal te pas.

Met zijn ‘Hollandse’ albums en stads- en plattelandstaferelen liet Jacobus Bonset waardevolle kindercomposities na, die helaas volkomen vergeten en uit het piano-onderwijs verdwenen zijn.

In de diergaarde

Jacobus Bonset – In de diergaarde uit *Van stad en land, openingsmaten*.

'Kleinigheden' van Izaak Houck

Er bestaan nog talloze Nederlandse albums die op hun spelers wachten. Sommige albums zijn slechts in manuscript bewaard gebleven, zoals het kinderalbum van de Deventenaar **Izaak Albertus Houck** (1849-1934). Deze leerling van Cornelis Alijander Brandts Buys liet symfonieën, toneel- en kamermuziek na, maar ook *Acht kleine klavierstukken voor kinderen*, opus 77 [tussen 1900-03]. Gemakkelijke speelstukjes zijn voorzien van onpretentieuze titels: *Wals voor Albertine*, *Soldatenmarsch*, *Beerendans* of *Twee Kleinigheden*. Zonder dergelijke 'kleinigheden' van vergeten componisten is het landschap van muzikale en muziekpedagogische leven echter niet compleet. Deze muziek klonk in kinderkamers, tijdens muzieklessen en kinderfeestjes, en via deze marsen en liedjes en werden bruggetjes gebouwd naar pianoalbums van Schumann of Tsjajkovski.

Italiaanse kinderlbums

Tot de klassieke Italiaanse pianoliteratuur voor kinderen behoren albums van **Enrico Bossi** (1861-1925), een virtueuze organist en uitstekende improvisator die voornamelijk bekendheid kreeg als orgelcomponist. Bossi's orkest- en kamermuziekwerken zijn zelfs in zijn moederland zo goed als onbekend en moeten nog door Italianen herontdekt worden. Hij componeerde twee kinderalbums die de tand des tijds gelukkig konden doorstaan. De omslag van de eerste Italiaanse uitgave van het *Album voor Jeugd*, opus 122 (1901) laat een Venetiaanse gondel bij San Marco zien en doet een zorgeloze stemming vermoeden. Er komt een zangerige *Gondoliera* voor, een lieflijke *Berceuse*, een dromerige *Nocturne* en een - zoals de titel al aangeeft - *Valse charmante*. Het album is mooi, evenwichtig en ouderwets romantisch. Bossi's volgende bundel met *Zes kinderstukken*, opus 133 (1911?) bevat zowel traditioneel voor een kinderalbum emotionele belevenisstukken (*Kinderverhaal*, *Moment van geluk*, *Moederliefde*) als vrolijke dansen (*Bagatelle*, *Polka* en de *Kleine Valse*). De 'moderne' taal van Bossi bewijst dat chromatiek heel goed bij romantische stemming past.

Albums uit de Engelse piano-pedagogie

Hoewel Engeland geen beroep op kinderalbums van Elgar of Vaughan Williams kan doen, is het aanbod aan Engelse pianoliteratuur voor kinderen bijzonder groot en gevarieerd. Er zijn zelfs in kinderalbums gespecialiseerde componisten die in de eerste helft van de twintigste eeuw kinderalbums in de vorm van thematische, illustratieve verhalenbundels introduceerden. Zo heeft **Leslie Fly**² de hele Engelse geschiedenis 'vertaald' in eenvoudige albums *London river*, *Robin Hood* (1922), *Canterbury tales* (1927), *King Arthur's knight* (1923). Dergelijke albums waren ondenkbaar in de negentiende eeuw met zijn gesloten

ALFRED THE GREAT.

Lesly Fly – Alfred the Great uit *Our Island Story*.

leven van kinderkamers, dat onvermijdelijk het onderwerp van albums werd. Maar juist dergelijke thematische cycli gaan in de twintigste eeuw de neutraal klinkende bundels als *Kinderstukken* vervangen. Niet alleen de titels van de miniaturen, ook de albumtitel moest tot de verbeelding spreken. Een voorbeeld is het heel eenvoudig gecomponeerde, educatieve en onderhoudende *Our island story* (1925) van Fly.

Grote bekendheid verwierven de albums van **Walter Carroll** (1869-1955), een inspirerende en productieve componist van kindermuziek. Tot zijn 51ste werkte Carroll als schoolmuziekadviseur en docent compositie en harmonie. In 1920 nam hij het besluit om met alles te stoppen en zich uitsluitend aan kindermuziek te wijden. Een beslissing waarvoor zowel jonge pianisten en hun docenten Carroll nog steeds dankbaar moeten zijn. Carrolls albums bieden genoeg uitdaging in ritme en klankkleur, zijn technisch opbouwend en met weinig uitzondering geïnspireerd door de schoonheid van de natuur. Voor beginners zijn er *Scenes at a farmer*, *Tunes from Nature* (1919) en *The Countryside*. De stukken van de eerste twee albums zijn voorzien van gedichten van H. Lang Jones. Ze stellen een jonge speler in gelegenheid om deze versjes tijdens het spelen mee te zingen. Voor de iets meer gevorderde leerlingen schreef Carroll *Sea Idylls* (1914), *Forest Fantasies* (1916) en *River and Rainbow* (1933). De jeugd met goede techniek kan zich in negen stukken van *In Southern seas* (1922) uitleven. Al Carrolls cycli bevatten uitstekende voordrachtstukken en zijn in de Engelse graadexamenprogramma's terug te vinden.

Een kinderalbum 'nieuwe stijl' kreeg zijn verdere ontwikkeling in naoorlogse pianocycli van de nieuwe generatie componisten, zoals **Joan Last** (1908-2002). In haar lange carrière publiceerde Last meer dan 120 pianoalbums waaronder onbegrensd populaire *The First Concert* (1950), *London Today* (1969), *Alphabetically Yours* (1978).

Kinderalbums voor piano vierhandig

Er bestaat nog een ander genre van kinderalbums dat zelden ter sprake komt: kinderalbums voor piano vierhandig. Izaak Houck schreef er één (*Zes kleine vierhandige klavierstukken voor kinderen*, opus 43, 1885), maar ook Leander Schlegel en zelfs Julius Röntgen. *Der Kinder bunte Welt*, opus 27 en opus 29 van de onlangs herontdekte Leander Schlegel (zie hierboven) bestaat uit twee delen, maar alleen het eerste deel met vijf stukken 'in leichter Spielart' is (in Straatsburg) uitgegeven. Het manuscript van het tweede deel 'für die geübtere Jugend' is te raadplegen in het Nederlands Muziek Instituut. Behalve *Wiegenliedje* en *Het spookuur* zijn alle stukken verrassend beweeglijk en bedoeld voor actieve jonge spelers. De jongens

en meisjes van Schlegel zitten zowel *Op dansles* als pianoles (*De pianoles van den kleinen Frits*), maar kunnen zich met gemak inleven in stukjes over sneeuw en een kippenhok en weten zelfs raad met een muis (*Bij de geiten en eenden, Een muis! Kijk eens, hoe 't sneeuwt! Bij 't kippenhok*).

In Italië zorgde **Giuseppe Galluzzi** (1861-1936) met *Il Primo concerto del giovane pianista* voor een bundel met zeer melodieuze en ongecompliceerde quatre-mains-stukken waarbij beide partijen door leerlingen gespeeld kunnen worden. De Duitser **Franz Behr** (1837-1898) maakte met zijn gemakkelijke *Kinderszenen* een waar salonmuziek-album voor kinderen terwijl **Fritz Spindler** (1817-1905) primo-partijen van *Album für die Jugend* op eenvoudige vijftonen rijtje baseerde.

Van een heel ander niveau is het driedelige quatre-mains album *Aus der Jugendzeit*, opus 4 (1871) van **Julius Röntgen** (1855-1932), maar in dit geval is de grens tussen een kinder- of jeugdalbum en een ongecompliceerd salonmuziekalbum nog nauwelijks door te trekken. Een secundo-partij is bedoeld voor gevorderde spelers, maar primo-partijen van bijna alle dertig stukken kunnen aan leerlingen met goede technische waardigheden toevertrouwd worden.

Duitsland, Engeland, Nederland, Rusland³ en Italië waren in de negentiende en begin twintigste eeuw niet de enige landen met een bloeiende kinderalbumcultuur. De Scandinavische landen, Frankrijk en de Balkanlanden binnen de voormalige Oostenrijkse grenzen hebben niet minder interessante tradities. Helaas heeft de klassieke vooroorlogse pianomuziek voor kinderen weinig kans op heruitgaven en cd-opnamen. Ze blijft voorlopig het domein van onderzoekende en nieuwsgierige pianodocenten die achter de schaduw van Schumann en Tsjajkovski willen kijken. Deze 'schaduw' bedekt een wereld vol muziekschatten die de moeite meer dan waard zijn om herontdekt te worden.

Noten:

- ¹ Meer over Carl Krill en zijn muziek: De Kort, O., 'Carl Krill (1846-1927): 'Portret van een "vereerder der moderner richting"'. *Piano Bulletin*, 2010/1.
- ² Er is heel weinig informatie over Fly verkrijgbaar. Volgens één van Internetbronnen was hij in de jaren twintig van de vorige eeuw een 'huiscomponist' van de uitgeverij Forsyth Bros. Ltd. (<http://d.lib.rochester.edu/camelot/creator/fly-leslie>).
- ³ Meer informatie over Russische kinderalbums in: De Kort, O., 'In de schaduw van Tsjajkovski'. *Piano Bulletin*, 2014/2.